

Proszę zapoznać się z poniższą notatką:

Skład i łamanie tekstu, co oznaczają?

Skład tekstu to termin wywodzący się z uwarunkowań historycznych, gdy to zecer pieczołowicie układał ręcznie tekst z poszczególnych czcionek lub wierszy linotypowych. Dzisiaj czynność ta nazywa etap przygotowania tekstu do wgrania do **programu graficznego**. Treść najpierw się przepisuje lub skanuje a następnie przetwarza do programu edycyjnego. **Celem składu** jest takie sformatowanie tekstu, by można było swobodnie i komfortowo czytać.

Łamanie tekstu to kolejny etap przygotowalni, który polega na obróbce wlanego wcześniej do programu graficznego tekstu. Autor wykonujący **czynność łamania tekstu** musi ułożyć tekst w szpaltach, zaprojektować czcionkę, wykonać grafiki pagin górnych oraz dolnych, wlać zdjęcia, dokonać podziału wyrazów i wkomponować w treść zdjęcia. Termin łamanie tekstu dotyczy **wydawnictw książkowych lub gazetowych**, czyli takich, które zawierają przede wszystkim słowo pisane. Nie stosuje się go natomiast do mniejszych form typu ulotka, plakat, folderek, tam mówi się o projektowaniu materiału.

Zasady łamania tekstu

Aby zacząć **łamanie tekstu** musi on znaleźć się w **edytorze tekstowym w postaci najczystszej**, bez grafiki, wyznaczników stylu, funkcji shift + enter, wszelkich zmian wprowadzanych ręcznie w Wordzie. Gdy treść publikacji zostanie już wlana do programu, wystarczy kliknąć w shift+enter, a cały tekst wgrywa się i rozkłada automatycznie.

Następnym etapem jest **nadanie tekstowi odpowiednich stylów**. Plik tekstowy po wlaniu do programu jest chaotyczny, posiada różnej wielkości litery, różne czcionki i barwy. Zadaniem osoby wykonującej łamanie tekstu jest **wprowadzenie spójnego wyglądu**, nadaniu całemu tekstowi jednakowych cech edycji. Pracując w **programie Indesign** wiele z tych czynności wykonuje on automatycznie, wystarczy użyć właściwych komend. Jednak należy to zrobić świadomie, by nie pozbawić tekstu cech, które w przypadku błędu, trzeba będzie wykonać samodzielnie. Przy dobrej znajomości programu graficznego praca może postępować bez większych przeszkód.

O czym musi pamiętać każdy grafik

Przygotowując tekst do druku każdy grafik musi pamiętać o kilku żelaznych zasadach. Pierwszą z nich jest **konieczność pozostawienia na stronie tzw. spadów**, które umożliwiają drukarni właściwe docięcie stron z marginesem błędu, jaki może pojawić się przy drobnych przesunięciach w trakcie druku. Do spadu przeznaczają się zwykle tło lub zdjęcie, nigdy tekst. Równie istotnym jest **pozostawienie marginesów na każdej stronie wydawnictwa**. Powinien on być większy niż 2mm, w przeciwnym razie publikację naraża się na ryzyko ucięcia tekstu.

Przygotowanie tekstu do druku książki

Druk książki to nie bułka z masłem, ale proces składający się z wielu, równie istotnych etapów i elementów. Niestety – nie każda osoba ma tego świadomość i stąd często pojawiają się problemy. Oczywiście nie można oczekiwać od każdego pisarza, że będzie obeznany we wszystkich tajnikach druku, niemniej jednak podstawowa wiedza jest jak najbardziej mile widziana i warto się o nią postarać, nawet jeśli księgarnia, z którą podejmuje się współpracę tego nie robi.

W tym celu przygotowaliśmy niniejszy poradnik, który może mocno pomóc zrozumieć zagadnienie poruszane w temacie.

Etapy przygotowania pliku do druku książki: DTP w pigułce

Wchodzą głębiej w temat przygotowania tekstu do druku, z pewnością nie raz wpadnie się na określenie „DTP”, warto więc upewnić się, że ma się świadomość, co dokładnie kryje się pod tym terminem.

DTP to zespół czynności obejmujących prace przygotowawcze związane z wydrukiem publikacji, które co ważne – są wykonywane na komputerze. Sam skrót DTP pochodzi z języka angielskiego od desktop publishing. Aby jeszcze pełniej zrozumieć to zagadnienie – dla przykładu kilka szczegółowych działań, które wchodzi w zakres działań DTP: opracowanie ilustracji i grafik, pełne opracowanie wyglądu każdej strony (tzw. łamanie), czy też złożenie tekstu.

Poza wyżej wymienionymi DTP to również ewentualne poprawki, które mają prawo wnieść:

- redaktorzy
- korektorzy
- graficy

Nie bez znaczenia jest również dopracowanie elementów, takich jak sama technika wydruku, czy podłoże. Bardzo ważne jest tutaj to, by współpracować z drukarnią, która ma doświadczenie w DTP i dba o każdy, najmniejszy szczegół. Wtedy ma się największe szanse na uzyskanie pełnej zgodności z projektem typograficznym. Całość działań obejmujących DTP kończy się zapisaniem pliku (rekomendowany format to .pdf) i rzecz jasna książka przygotowana w takiej formie, po przejściu tych wyżej wymienionych etapów może być finalnie przesłana do wydruku i publikacji.

Właściwe przygotowanie tekstu przed drukiem – praktyczne wskazówki

W trakcie pisania tekstu w Wordzie autor nie powinien używać tzw. “miękkich enterów”, używać spacji i tabulatorów do wyrównania tekstu, jak również stylów znakowych. Zasadnicze wyrównanie jest po stronie operatora DTP, który przygotowuje układ typograficzny książki w Adobe Indesign.

Po wczytaniu tekstu do Indesigna grafik DTP powinien odpowiednio wyczyścić tekst z naleciałości stylów z Worda – ustalić jednolity font dla tekstu, wielkość i interlinia. W następnej kolejności dzielenie polskie znaków, kolor czarny dla tekstu i wyłączenie stylów znakowych, które przeszły z Worda. Warto również poprawić popularne błędy typograficzne – usunąć podwójne spacje, zamienić “spacja dywiz spacja” na “spacja półpauza spacja”, usunąć spacje sprzed przecinków i kropek. Mając tak oczyszczony tekst można przystąpić do łamania tekstu – nadawania stylów dla tytułów, tekstu, tabel, śródtytułów, przypisów, wyliczeń itp. itd.

Po korekcie i akceptacji autora i korektorki przystępujemy do przygotowania do druku.

Przygotowanie tekstu do druku książki – praktyczne wskazówki

Po oczyszczeniu tekstu większość problemów z przygotowaniem do druku znika. Ale mimo tego należy wiele kwestii sprawdzić:

- **czy nie zostało RGB w tekście (kolory)** – dlaczego to jest istotne? Tekst zwłaszcza w książce i gazecie powinien się składać z przestrzeni koloru 100% K (czarny) – to gwarantuje że maszyna kładąca kolor przejeżdża w danym miejscu raz. Należy pamiętać że tekst może być cienki i nakładanie wielu kolorów w cienkim tekście może spowodować rozjazd – nie schodzące się kolory. Co uniemożliwi albo znacznie pogorszy czytanie.
- grubsze teksty nie mają takich problemów, ale i tak warto by miały kolor cmyk – wtedy możemy widzieć jaki kolor ostatecznie wyjdzie.

- zbyt małe teksty – zwłaszcza w gazecie na słabym papierze mogą wyjść nie czytelne
- uwaga na obrysy i podkreślenia – one mogą również być z rgb co spowoduje problemy. Zwłaszcza sprawdzamy tabele i przypisy które są poza zasadniczym wątkiem tekstu i nie są czyszczone na pierwszym etapie
- sprawdzamy czy mamy wszystkie fonty użyte w dokumencie. W przypadku nietypowych fontów warto zamienić je na krzywe – ctrl+shift+o
- nieodzowne jest użycie inspekcji w Adobe Indesign – przyspiesza i ułatwia pracę.
-

Co sprawdzamy w pdfie do druku

- jaki jest kolor dokumentu – czarno-biały lub cmyk
- czy czarny tekst jest jednoskładowy i ma 100k (o ile nie ma być szary wtedy może mieć np. 70%k)
- czy załączyły się wszystkie fonty do pdfa

O czym jeszcze pamiętać?

Kropką nad „i” przygotowania książki pod druk będzie skupienie się nad tym, jak najlepiej zaprezentować grafikę z estetycznego punktu widzenia. Tutaj warto zaznaczyć, że najważniejszą kwestią, na jakiej należy się skupić w pierwszej kolejności jest to, by przekaz był maksymalnie czytelny.

Można to uzyskać:

- zamieniając tekst na krzywe,
- znajdując odpowiednie odstępy pomiędzy wierszami,
- znajdując odpowiednie odstępy pomiędzy literami,
- ustawiając spady na min. 5 mm.

Mówi się też, że nie powinno się „oceniać książki po okładce” – ale nie ukrywajmy – nie ma takiej osoby, która choć raz w życiu nie podjęłaby ostatecznej decyzji o zakupie, bądź zaniechaniu zakupu danej pozycji – w oparciu właśnie o okładkę.

Co więc zrobić, by ten element książki był wystarczająco atrakcyjny dla czytelnika?

Kluczowe jest to, by grafika na okładkę była dostosowana do formatu brutto (brutto = przed obcięciem). Nie można też zapomnieć, że poza liniami cięcia nie może być w tym miejscu żadnych innych znaków drukarskich. Rekomendowana jest również rozdzielczość min. 300 dpi – aby mieć pewność, że finalna wersja wydrukowanej okładki będzie naprawdę wysokiej jakości.

Jak widać – cały proces przygotowania tekstu do druku książki, zwieńczony dopieszczeniem okładki, nie należy do zadań najłatwiejszych. Dobrze jest więc mieć do dyspozycji ekspertów o dużym doświadczeniu w tej dziedzinie.